

Asia: VN/36586/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle Suomen ja Yhdysvaltojen välillä tehdyn puolustusyhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Asianajajaliitto (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Suomen ja Yhdysvaltojen välillä tehdyn puolustusyhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi.

Yhtenä Asianajajaliiton sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Asianajajaliiton oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Asianajajaliitto pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia. Pyydettyinä lausuntona Asianajajaliitto esittää seuraavaa.

Yleiset huomiot

Asianajajaliitto oli jakelussa Nato SOFAn sekä Pariisin pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä niihin liittyvien lakien säätämiseen liittyvällä lausuntokierroksella marraskuussa 2023. Tuolloin Asianajajaliitto nosti antamassaan lausunnossa esiin huomiota yleisesti perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen huomioimiseen sekä lähtökohdan siitä, että valtio ei vapaudu ihmisoikeusvelvoitteidensa mukaisesta vastuusta uuteen, velvoitteiden kanssa mahdollisesti ristiriitaiseen sopimukseen liittyessään tai voi perustella muilla kansainvälisillä velvoitteillaan tai kansallisella lainsäädännöllään toisten kansainvälisten velvoitteidensa laiminlyöntiä. Asianajajaliitto jakoi antamassaan lausunnossa Helsingin hovioikeuden näkemyksen siitä, ettei esitys sisältänyt muutosehdotuksia oikeudenkäyntejä ohjaaviin kotimaisiin

prosessilakeihin, minkä vuoksi muutostarpeiden arviointia kansallisiin prosessilakeihin liittyen tulee jatkaa.

Nyt lausuttavana olevan hallituksen esityksen DCA-puolustusyhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi osalta Asianajajaliitto pitää esitettyä ratkaisuvaihtoehtoa, jossa Suomen erityisen tärkeänä pitämässä yksittäistapauksissa (esimerkiksi maanpetos tai muu sellainen teko, johon liittyisi kuolemanrangaistuksen uhka) Suomen viranomaiset voivat peruuttaa tuomiovallasta luopumisen antamalla kirjallisen lausuman USA:n joukkojen toimivaltaisille viranomaisille, perusteltuna ja onnistuneena. Asianajajaliitto katsoo, että ehdotettu menettely on omiaan varmistamaan, että Suomi pystyisi Nato SOFA -sopimuksen määräyksistä huolimatta noudattamaan kansainvälisoikeudellisista velvoitteista, kuten Euroopan ihmisoikeussopimuksesta, johtuvia edellytyksiä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen suhteen.

Asianajajaliitolla ei ole muutoin lausuttavaa esityksestä.

Helsingissä 10. päivänä toukokuuta 2024

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Niko Jakobsson

Pääsihteeri

LAATI

Asianajaja Pekka Ylikoski, Helsinki

Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosprosessioikeuden asiantuntijaryhmässä.

Veikkonen Jonni
Suomen Asianajaliitto